

Kako sem prvokrat romal

Prišla sva k cerkvi. Tik grmovja je gorel ogenj; okoli njega je sedela gruča romarjev in prepevala pobožne pesmi. Teta je vrgla nedogorele treske v ogenj. Po deskah in na vozičih so spali romarji in trgovci. Krotek odsev prve zarje je naznanja, da se bliža dan. Stopila sva v cerkev. Po klopeh in stranskih oltarjih je dremalo nekaj ljudstva. Sredi svetišča je čepela zgužena postava Petračkovega Boštjana poleg kebla pitne vode. Ta farizej je ob shodih studenčnico prodajal, podnevi pred cerkvijo, ponoči po cerkvi. Ko se je teta priporočila pri stranskem oltarju pred podobo svetnika čudodelca, me je potegnila za sabo pred veliki oltar, kjer sva pokleknila.

Gledal sem po širokem prostoru okoli in okoli. Vse je bilo tako skrivnostno, slovesno in neslovesno. Ob stenah in v kotih je kraljevala gosta tema; iz nje je gledal tu in tam podkovan čevelj, kuštrava glava, stisnjena pest, žensko krilo. V visečih svetilkah so brlele rdeče in zelene luči; njihovi žarki so se otrinjali ob zlatih opravah svetnikov in svetnic. Rožljale so brojanice, loputale duri, odmevali so korak vstopivših romarjev. V klopi nad menoj je slonela ženska in globoko dihala, tiho kimaje z glavo, poleg nje je hrkal in hropel romar. Skoz okno je padala mrkla svetloba na oltar, žarek svetilke se je opiral naravnost ob obličje lesene podobe svetnikove. In ta svetnik je gledal tako drobno in naperjeno náme.

Do takrat nisem bil še nikdar ponoči v cerkvi; toda dostikrat sem slišal o grozah, ki se dogajajo ob nočnih urah tam in na pokopališčih. Oživila je otroška domišljija, spomnil sem se takih pravljic in groza me je prevzela. Pogledal sem ne teto, ali je tudi nje kaj strah, ali ona je šepetala svoje molitvice in se ni zmenila zame. Zdrknil sem počasi s kolen, poravnal se, položill roko na kamnito stopnico in prislonil uho ... Truden zadremujem ... Sanja se mi, da svetnik izteza svojo roko po meni ... Hotel sem zakričati na ves glas, a tu me je prebudila teta, položivši roko na mojo ramo. Vstal sem, segel po štruklju in klopučku, in ne da bi se ozrl na oltar, sem bežal za teto venkaj na beli dan.

Precej sem pozabil na težke sanje, ko sem ugledal jutranje sonce in toliko praznje oblečenega ljudstva. Od vseh strani so prihajali romarji po peščenih potih in stezah na goro, od vseh strani so razodevali berači svoje pretege in žalosti radodarnemu človeštvu in kazali svoje govorniške sposobnosti. Trgovci so že razprostrli, razobesili in razpložili svoje blago. Večno bi človek stal pri teh

razstavkah in pasel pogled; pa teta ni hotela. Vedla me je za cerkev, kjer so delovala kupčijska bitja nižje vrste. Tu je suhljat dedek mrcvaril in rezal kuhanega koštruna na manjgne kose; pomagala mu je naduhla ženska, ki je pobirala novce od gostov in jim delila juho. Poleg te dvojice je imela starikava ženska poln jerbas prijetno vonljivega pšeničnega kruha na prodajo; in da bi bilo vse pri roki, kar krepi in poživi pobožnega človeka, se je utaboril precej za jerbasom Petračkov Boštjan z dvema kebloma pitne vode. Pa Boštjanova kupčija je bila slaba, ker je bilo še prezgodaj in ker se trudnemu romarju prilega dosti boljše vino nego voda. Tudi kave se je prodajalo obilo. Neka ženica je teto klicala k svojemu ognjišču, toda teta je odmignila z glavo in z roko. Po nobeni ceni ni marala kave in kupila je rajši juhe. Ko sva se okrepcalka in prevetrila, sva odšla zopet v cerkev, kjer se je pričela prva maša s pridigo.

Dalje nego drugi sva se s teto pomudila v cerkvi. Ko sva stopila iz nje, je bila pri lopah in medicarskih šotorih že prava gneča. Vse je ogledovalo, pretipavalo in kupovalo. Pririnila sva se do medicarja in stala sva pred deskami, obloženimi z vsakršnimi sladkostmi za otroke. Kako lepe stvari so ležale in visele pred mano! V vseh mogočih barvah so se mi vrtele pred očmi, kakor da je navihani medicar božjo mavrico ukradel z neba in jo razprostrl po belih prtih. Teta mi je nakupila konjičev in kolesc, kolikor jih je počelelo srce, in sreča se je preselila k mani. Dalje in dalje sva se rinila s teto vedno mimo raznovrstnega blaga in zgovornih prodajalcev. Pri nekaterih lopah sva postala in teta je ogledovala posebno rute. Tu ion tam je katero potipala, poduhala in poprašala po ceni, ali kupila ni nobene. Kupila je podobo svetega Valentina, ki sva o njem slišala toliko lepega tisto jutro v pridigi. Tako wva počasi prilezla do dedka z bravjimi porcijami. Ko sva prišla poleg ognjišča, me je teta vprašala, ali sem kaj lačen. »Nič!« sem odgovoril kratko in veselo. »Kako naj bom lačen, ko imam polno ruto konjičev in kolesc!«

Pri Petračkovem Boštjanu sva stala skoro četrto ure. Teta se je rada posmejala temu bore človeku, ki se je med smejočo drhaljo pulil, suval in pehal za uboge novce, da mu je lil pot po rjavem licu. Ko se je teta naveličala teh burk, je pogledala na sonce ki je stalo že visoko na nebu, in se domislila, da bo čas, ko se bo treba odpraviti na obratno pot domov. Ali nerada se je ločila od gorske cerkve. Počasi odhajaje se je ozirala po božjem hramu in po zvoniku, dokler ni odvrnilo nje misli znamenje, polega katerega je taboril Fikuž.

Povratno pot sva ubrala prek samotne in tihe leščeve doline, da bi se ognila ljudem, ki so iz bližnjih krajev trumoma vreli na goro k deseti maši. Zavila sva

okoli peščenega roba, za katerim se je najinim očem skrila gorska cerkev. Zajel naju je gost gozd.

V leščevi dolini sva počivala. Teta je sedla v zeleno mejo in mi je vzela majolikasto ruto. Izvila je štrukelj in zmajevala z glavo, ko je videla, da je votel. Napela je ustna, kar je bilo znamenje, da tli v njej tiha jezica. Toda moja teta ni imela moči, da bi izrekla karajočo besedo, ki bi ostro zadela grešnika. Kmalu se je razkadila njena mehkotna jezica in tem lepše je posijalo sonce sprave. »Glej ga, Francka!« je dejala s posebno milobnim naglasom, ki je lastnost mehkih in nensilnih ljudi, »kako je izluščil in izvrtal sredico; skorjico bi bil pohrustal, skorjico – skorjica ni za moje zobe!« Take besede so me pomirile. Teta je v mojem pogledu brala, da se kesam greha, in ko je razpolovila skorjo, mi je podala večjo polovico. Zagnal sem se v leščevje stikat za lešniki. V tem ko sem se potikal po dehteči hosti ter zobal maline in nabiral lešnike, je teta molila in se križala, kadarkoli je pozvanjalo na gori. Zapustila sva pot in lehkoma sva se spuščala navzdol po temnih, s preperelim listjem nastlanih drčah in stezah. Med potjo me je poučevala, kakor koristno in Bogu všeč je, če gre človek s pravim namenom na božjo pot.

Sonce je stalo že na temenu gore, ko sva prišla v dolino. Skupaj sva stopala po prašni cesti, srčno vesela in zadovoljna, da sva opravila Bogu všečno pot.

Opis se nanaša na romanje na Limbarsko goro.

Tilen ali Šent Ilj – njegov god se praznuje 1. septembra, na njegov krstni dan. Cerkev na Limbarski gori je posvečena svetemu Valentinu, ki goduje 14. februarja.

Podlimbarski je črtico napisla v spomin svojima tetama, skrajšal pa mu jo je Levec, urednik Ljubljanskega Zvona, kjer je bila tudi objavljena leta 1890 (str. 340-353) pod psevdonimom Nejčetovega Frančiška.